

inginer Elena Ceaușescu. Desfășurat sub deviza „Știință și tehnologie, umanism și progres“, congresul a reunit 1200 de oameni de știință din 54 de țări, care au dezbătut — în cadrul secțiunilor, ședințelor tematice, simpoziunilor, meselor rotunde și comemorărilor — cele mai diverse aspecte legate de momente ale dezvoltării științelor, de relațiile dintre evoluția acestora și progresul social.

Comunicările și intervențiile specialiștilor români au prezentat creațiile de vîrf ale științei românești, care au îmbogățit patrimoniul universal al cunoașterii, ca și cele mai noi realizări în diverse domenii ale cercetării tehnico-științifice originale din ultimii ani în țara noastră.

În secțiunea A 1 — Știința și tehnologia în antichitate, Eugen Fruchter și Gabriel Mihăescu au prezentat comunicarea „Organon-ul logic în Dacia“, iar în cadrul simpozionului B 4 — Știința și universitatea în Renaștere, aceiași au susținut raportul „Un centru academic în Țara Românească la jumătatea secolului al XVII-lea“.

Cu ocazia acestei ample manifestări științifice s-au desfășurat și lucrările mesei rotunde „Tendințe viitoare în dezvoltarea științei și tehnologiei vizînd o dezvoltare socială și umană“, organizată în colaborare cu UNESCO și Federația mondială pentru studierea viitorului de Academia de Științe Sociale și Politice și Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Trei expoziții s-au deschis în timpul desfășurării lucrărilor congresului : „Carte științifică din secolele XV—XVIII“ (la Biblioteca Academiei R. S. România), „Cartea de istorie a științei“ (la Institutul de arhitectură „Ion Mincu“) și „Știința și tehnica din România în documentele epocii“ (la Muzeul Arhivelor Statului).

În incheierea lucrărilor congresului a fost adoptat Mesajul participanților, ale cărui idei reflectă preocuparea oamenilor de știință și cultură pentru viitorul omenirii.

După congres, personalitățile de frunte ale vieții științifice mondiale au participat la Simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea“, desfășurat sub înaltul patronaj al tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ei au adoptat un Apel pentru pace, care, împreună cu Mesajul președintelui Republicii Socialiste România, au fost difuzate ca documente oficiale ale Organizației Națiunilor Unite.

E. F., G. M

DUNARE, Nicolae, Ornamentică tradițională comparată. Editura Meridiane, București, 1979, 160 p., 82 fotografii alb-negru și policromil, 40 planșe cu clase ornamentale ; rezumate francez și german.

Elaborarea prezentei sinteze etnologice și etnoestetice românești, europene și comparate își are izvorul cauzal în nevoile teoretice și metodologice ale muzeografilor, ale muzeologilor etnografi în primul rînd. Lucrarea are în vedere, cu deosebire, nevoile cotidiene pentru identificarea și clasificarea elementelor, motivelor și compozițiilor ornamentale dezvoltate de creatorii populari pe multele sute de mii de obiecte etnografice, dar și arheologice și medievistice, conservate în muzeele noastre. În întîmpinarea acestui țel științific, profesorul dr. Nicolae Dunăre, laureat al Premiului Academiei (1963) a cercetat cu mult peste 40 de muzee de specialitate din țară și de peste hotare, ceea ce facilitează, fără îndoială, *apropierea* de către muzeologii la care ne-am referit a rezultatelor deja materializate în corpul lucrării.

Cu o permanentă preocupare pentru cercetarea și elucidarea unor probleme specifice unei discipline în curs de cristalizare și consolidare, *estetica artei populare*, autorul își împarte lucrarea în următoarele capitole : Forma în creația plastică tradițională, Elementele constitutive ale decorului tradițional, Contribuții la clasificarea ornamentelor, Morfologie și structură ornamentală, Semantică ornamentală, Alte grupări ornamentale ; tezele schițate în Prolegomena sînt adîncite și generalizate în Concluzii.

Obiectele de artă populară nu-și reduc caracteristicile la factorul de utilitate, ci prezintă și o *valoare estetică deosebită* prin forma, cromatică și funcția lor de podoabă. În felul acesta, decorul ornamental dezvoltat în acest *domentiu de*

creație plastică exprimă o latură a specificului cultural și artistic al unui popor, a modului său particular de a concepe și produce reprezentările decorative, contribuind la cunoașterea istoriei culturii și artei populare desfășurată de fiecare etnic. Totodată, cercetarea ornamentației populare are un aport remarcabil la cunoașterea procesului etnohistoric și etnocultural al dezvoltării fiecărui popor, a fiecărei zone etnografice din aria sa antropogeografică de viațuire socială. Pentru aceste considerente, în ansamblul artei populare naționale, ornamentica acesteia constituie un *document etnografic* de o importanță asemănătoare cu a folclorului literar, muzical, coregrafic, cu a graiului și altor sectoare culturale și sociale specifice.

Pe fundalul acestor principii metodologice și teoretice, autorul relevă o diferențiere netă, deosebit de importantă din punct de vedere etnologic: dacă în comuna primitivă legătura dintre artă și producția socială a fost nemijlocită (ca o formă idealizată a practicii sociale), în orânduirile sociale care au urmat (caracterizate prin moduri de viață tot mai complexe), relația dintre artă și producție a devenit din ce în ce mai complicată, iar realismul reprezentărilor ornamentale exprimat în forme tot mai subtile. O serie de reprezentări ornamentale, îndeosebi din cele transpuse în stilul geometric, au ajuns să aibă un caracter abstract sau cel puțin abstractizat. Dar, așa cum rezultă pe larg din analizele cuprinse în lucrare, în marea lor majoritate chiar și ornamentele geometrice constituie în ultimă instanță o reflectare a realității înconjurătoare, *filtrată prin conștiința creatorului popular* și modificată morfologic în măsura experienței diferite de producție și a mijloacelor tehnice de care dispune în fiecare epocă.

Clasificarea ornamentelor, elaborată și sintetizată de autor, a fost adoptată în chestionarele pentru Atlasul etnografic al României, la aplicarea cărora au participat foarte mulți muzeografi din țară, acest *instrument de lucru* constituind acum un bun științific comun, cu o sferă largă de aplicare metodologică.

De aceea, în recenția de față relevăm alte laturi ale lucrării. Atragem, deci, atenția asupra relației dintre ornament și culoare în decorul tradițional, corelarea unor exprimări ornamentale și a unor nuanțe cromatice cu vârsta, starea civilă și sexul celor care beneficiază de anumite piese, corespunzător unor *canoane* sau *norme* ale comunității. Acestea se răsfrâng chiar și asupra întinderii câmpurilor ornamentale: relativ înguste, de exemplu, în portul celor vîrstnice, ceva mai extinse în portul nevestelor mai vîrstnice; pe cînd în cazul nevestelor tinere și, cu atît mai mult, al fetelor ajunse la vârsta măritatului, *chemarea spre decorativ* atinge trepte tot mai remarcabile. Comunitatea tradițională îndreptățește fetele mari la cel mai însoțit decor, măiestria portului acestora exprimînd toată aspirația lor la bucurie și fericire casnică, orizont spiritual propriu condiției lor de fete ajunse în acest prag. Ca principal asociat al ornamentului, cromatica populară românească prezintă, deci, o gamă intensă de combinații picturale, de la sobrietatea armoniilor reci, ce definesc adeseori piesele de toate zilele, la exuberanța coloristică a decorului celor hărăzite sărbătorilor.

Din concluziile acestei sinteze etnologice și etnoestetice, mai reținem: statutul și rolul stilului ornamental, realismul ornamenticii, caracterul dinamic al creației ornamentale, unitatea în varietate și continuitate dialectică a patrimoniului ornamental, precum și situarea competentă a ornamenticii tradiționale românești în context european. Ne apare cu totul evident în această lucrare că, pe lîngă o seamă de realități etnoculturale de factură generală continentală, eurasiatică etc., cercetările comparate întreprinse au permis să se scoată în relief o seamă apreciable de *forme, structuri, semne, simboluri și funcțiuni etnoculturale specifice românești*. Acestea s-au cristalizat în contextul unei desăvîrșite convergențe ornamentale și cromatice. Pe lîngă evidențierea pluridisciplinară și interdisciplinară a contribuțiilor din *domeniul frumuseții formelor românești și al generozității acestor forme* la dezvoltarea sectorului ornamental universal, în lucrare se relevă și *deschiderea* obiectivă pentru introducerea roadelor creației noastre plastice populare în circuitul larg, contemporan, al *valorilor durabile* ale spiritului omenesc. Pe drept cuvînt, *universalitatea artei ornamentale* pune, deplin, în lumină specificitatea contribuțiilor culturale românești.

Recomandăm lucrarea atenției muzeografilor etnografi.

ION I. DRĂGOESCU